

Oponentský posudek magisterské práce

Oponent: RNDr. Hana Zamrazilová

Téma: Hodnocení energetického příjmu, výdeje a dalších ukazatelů zdravotního stavu obézních dětí

Diplomantka: Bc. Jana Valoušková

Školitel: Doc. RNDr. Pavel Bláha, CSc.

Jana Valoušková předkládá k obhajobě diplomovou práci na téma „Hodnocení energetického příjmu, výdeje a dalších ukazatelů zdravotního stavu obézních dětí“ o rozsahu 202 strany, rozdělených do devíti základních kapitol.

Problematika obezity patří v současné době, zejména pro vzrůstající prevalenci v dospělé i dětské populaci k velice diskutovaným tématům. Jana Valoušková se snažila popsat a zhodnotit průběh a úspěšnost lázeňské péče u dětí s nadváhou či obezitou. Sledovala různé četné skupiny chlapců (v jednom případě i dívek), kteří absolvovali 5týdenní léčebně-redukční pobyt v dětské léčebně v Poděbradech. Zaměřuje se na změny antropometrických a biochemických parametrů před a po léčbě, na zhodnocení energetického příjmu a výdeje a na osobní a rodinou anamnézu sledovaných chlapců.

Je zřejmé, že se studentka snažila pečlivě nastudovat danou problematiku. Nasvědčuje tomu rozsah práce, množství literárních odkazů uvedených v teoretických úvodech, či početné tabulky s výsledky. Nicméně samotná diplomová práce vykazuje z mého pohledu některé nedostatky, které se pokusím vyjádřit.

Diplomantka ve své práci definovala celkem pět hlavních cílů, kterým se postupně věnuje. Vzhledem k názvu studie bych neočekávala, že hodnocení energetického příjmu a výdeje bude označeno až jako cíl 3 a 4, ale naopak bych tyto body řadila na začátek. I autorka sama v kapitole 3. Seznámení s obsahem práce uvádí, hlavní náplní studie mělo být zhodnocení výživového stavu obézních chlapců.

Vzhledem k počtu stanovených cílů se autorka rozhodla, každý vypracovat samostatně, tj. včetně teoretických podkladů, statistického zpracování. Což je v pořádku, ale kromě toho práce obsahuje kapitolu 4. Úvod, ve které je zařazena podkapitola 4.1 Hodnocení nutričního stavu, a dále kapitolu 6. Teoretický úvod, ve které se diplomantka věnuje tématu obezity. V kapitole 7. Praktická část je podkapitola 7. 2 Statistické pojmy a metody a další statistické zpracování u uváděno vždy zvlášť u každé kapitoly Cíl 1-5. Tím dochází k určitému rozmělnění textu a horší orientaci v něm.. Nestandardní je vytváření kapitol, které mají charakter úvodů, výsledků a diskusí dohromady. Ale způsob řazení i struktura textu je samozřejmě věcí autorky, domnívám se ale, že určité zjednodušení textu by bylo ku prospěchu věci.

Nerozumím, proč jsou v podkapitolách kapitoly 7. 3. 1 Matiegkova metoda uvedeny antropometrické body a rozměry, kterých pro tuto metodu není vůbec třeba. Vzorce pro výpočet korigovaných rozměrů jsou uvedené chybně. Dále by např. právě v této kapitole kvůli přehlednosti mělo být dodrženo jednotné číslování kapitol, tzn. že v kapitole 7. 3. 1. 2 by nemělo pokračovat číslování stylem 1, 2..... . I dále jsou v číslování chyby, např. po kapitole 7. 4. 5. 1 následuje 7. 4. 6. 1 a pak 7. 4. 5. 1. 1. Kapitola 7. 4. 6 tedy v číslování chybí úplně. Kapitoly v textu neodpovídají obsahu, některé v něm nejsou uvedeny. U nadpisů kapitol stejné úrovně by měla být použita stejná velikost písma, podkapitoly by neměly být větším typem písma, než kapitoly jim nadřazené. Fakt, že např. v kapitole 7. 5. 9. 1. 2. 2, či ve dvou po sobě jdoucích kapitolách 7. 6. 8.1. 1. 2 a 7. 6. 8. 1. 1. 2. 1 není vůbec žádný text, přehlížím. Tyto zdánlivé drobnosti zhoršují orientaci v textu. Domnívám se, že text je natolik rozčleněný, že se v něm nevyznala už ani sama autorka. Některé kapitoly, jako např. Závěr na str. 83 nejsou číslovány vůbec, opět se tedy neobjeví v obsahu.

V citacích dochází k chybám, např. Kytarová je všude označena jako Kyntarová, Vignerová jako Vígnerová. Některé citace uvedené v textu chybí v seznamu užitých literatury, např. ze strany 22 citace Mazura, 2001; Molnar et al., 2000; Maffeis, 2000. Nenašla jsem vysvětlení, co znamenají čísla ve formě horních indexů u některých citací. Dále by autorka měla citovat původní zdroj, nikoliv publikaci, kde byl ten zdroj již citován, např. str. 12, Kovářová a spol., 2001.

Za kosmetický detail bych označila zarovnání číslování stránek jednou na střed, jednou zprava, či četné překlepy, které jsou mi, vzhledem k existenci automatické kontroly pravopisu, nepochopitelné.

Nyní k samotné studii. Tělesné změny během redukční léčby sledovala diplomatka na 54 chlapcích ve věkovém rozmezí 9-19let, což je, vzhledem k širokému věkovému rozpětí a malému počtu sledovaného souboru, problematické. Autorka si je toho ale vědoma, a proto u většiny hodnot uvádí z-skóre. V tabulkách č. 1 a 2 je asi chyba u parametru věk. Při věkovém rozmezí 9-19 let nemůže být minimální hodnota 13,008 a maximální 13,994. Tabulky s rozdělením chlapců podle věkových kategorií mají opravdu jen informativní charakter, protože po tomto dělení klesne četnost v jednotlivých kategoriích natolik, že nelze statisticky vyhodnotit. Je škoda, že změny lipidového spektra byly sledovány na souboru ještě menším – 39 chlapců, navíc odlišném od souboru předchozího. Pro grafické znázornění změn antropometrických či biochemických parametrů na počátku a konci léčby je opakovaně nevhodně zvolený spojnicový graf, používaný pro vyjádření průběhu časové řady. Hodil by se spíše graf sloupcový.

Sledování energetického výdeje Kenzovým kalorimetrem u obézních chlapců a kontrolní skupiny chlapců je zajímavé. Škoda, že jsou oba soubory pouze 30ti-členné a tudíž po rozdělení do věkových skupin nelze výsledky statisticky hodnotit. Ale vzhledem k tomu, jak obtížné je v dnešní době přesvědčit rodiče i děti k zapojení do výzkumů, je asi i tento počet úspěchem.

Opakované zpracování energetického příjmu během lázeňského pobytu u 54 chlapců a 106 dívek určitě patřilo k náročné a nesmírně pracné části studie. Otázkou je, o čem vypovídá porovnání jídelníčku při redukční dietě s denními doporučenými dávkami a jestli by nebylo zajímavější zpracovat jídelníčky, kterými se řídí děti doma. Zde by se ale pravděpodobně také projevila malá ochota rodičů i dětí ke spolupráci.

V kapitole 7. 7 Cíl 5: Hodnocení rodinné a osobní anamnézy obézních dětí se na základě dotazníků snaží diplomantka získat co nejpodrobnější informace o sledovaných dětech. Tento soubor je nejpočetnější – podařilo se získat informace od rodičů 322 chlapců, kteří se v lázních léčily v letech 1995 a 2005-6. Autorka tedy pouze vyhodnocovala už navržené dotazníky, jejichž formu ani obsah nemohla ovlivnit a sama připouští některé „nedostatky“ ve formulacích, které znesnadňují interpretaci výsledků, např. str. 161 při otázce, zda rodiče omezují příjem tučných dětmi, není jasné, co si pod „tučným jídlem“ představují, podobné je to v případě sladkostí, či školního prospěchu – výborný, průměrný, podprůměrný. Kapitola obsahuje opravdu značné množství informací a je patrné, že se autorka snažila z dotazníků vytěžit maximum.

Závěrem bych uvedla, že je vidět zaujetí diplomantky danou tematikou a snaha o co nejpodrobnější zpracování studie. Autorka si stanovila hned několik cílů a komplexní zpracování muselo být časově i technicky nesmírně náročné. Proto přes své připomínky doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě.

Autorce bych si dovolila položit několik doplňujících otázek.

1. Pokusila se vyhodnotit jídelníčky dětí a jejich rodičů, které dodržují v domácím prostředí?
2. Nevytvořila své dotazníky alespoň pro děti léčené v letech 2005-6?
3. Čím si vysvětluje, že zatímco korelace mezi energetickým výdejem na počátku pobytu nebyla statisticky významná, tak po redukci byla významná vysoce?

V Praze, 20. 9. 2006

RNDr. Hana Zamrazilová